

Natuurinventarisatie 2021 November

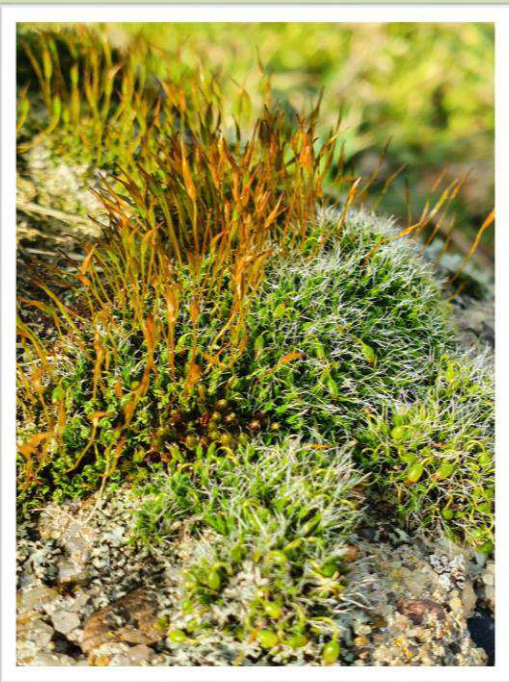
Het hele jaar hebben we een natuurinventarisatie uitgevoerd op Tespelduyn. Als laatste project hebben we ons op de mossen en korstmossen gestort. En dat was een leuk en vermoeiend avontuur, want ze zitten soms op hele vreemde plaatsen. We hebben de stammen van de bomen, de keien en de houten planken op de parkeerplaats en rondom het restaurant afgezocht. Natte knieën dus.

Thijs van Trigt is een expert het gebied van Mossen en Korstmossen. Hij heeft ons enorm geholpen met zoeken en op naam brengen.

Eerst maar wat achtergrondinformatie, omdat niet iedereen zomaar het verschil tussen een mossen en korstmossen paraat heeft.

Wat zijn mossen?

Mossen zijn plantjes zonder wortel. Ze zitten met hechtdraden (rizoïden) vast aan de ondergrond (substraat); dat is meestal steen, grond, dood hout of schors. Net als gewone planten zijn mossen in staat fotosynthese te bedrijven met behulp van zonlicht en bladgroen. Mossen planten zich voort door middel van sporen en niet door zaad. Ook het vervoer van voedingsstoffen gaat anders. Planten vervoeren hun voedingsstoffen via de wortels en vaten. Mossen transporteren hun voeding via de celwanden. Mossen hebben ook geen beschermende huid. Dauw en regenwater komen onverdund naar binnen en daarmee komt de verontreiniging makkelijk mee. Mossen zijn daardoor uitermate kwetsbaar voor veranderingen in de omgeving. Ze hebben daarom wel grote waarde als bio-indicatoren.ⁱ

Op Tespelduyn vind je verschillende soorten mossen. Je vindt de mossen tussen de stenen, onder en tegen de bomen en op de grond. We laten er enkele zien.

Gewoon muursterretje

Gewoon muisjesmos

Gewoon purpersteeltje

Grijze haarmuts

Gesnaveld klauwtjesmos

Gewoon haakmos

Wat zijn korstmossen?

Ook korstmossen lijken niet op planten. Een korstmos is een samenlevingsvorm (symbiose) van algen en/of blauwwieren met een schimmel. Ze hebben veel licht en water nodig. Je zult ze dus niet snel op droge of schaduwrijke plekken vinden. De schimmels leven van de voedingsstoffen (suikers), die de algen door fotosynthese maken. Dat verklaart waarom ze licht nodig hebben.

Korstmossen voeden zich door stoffen, die vrij komen bij verwerking van het oppervlak van de ondergrond (het 'substraat') of uit stof uit de lucht dat zich aan de korstmos hecht. Het korstmos kan die stoffen alleen opnemen als ze in regenwater zijn opgelost.

Korstmossen zijn meestal te vinden op levend en dood hout, steen en op de grond. Maar soms ook op ijzer, asbest, plastic en andere materialen. Korstmossen kunnen grote oppervlakten bedekken, zowel horizontale als verticale vlakken. Ze kunnen goed tegen droogte en vorst.ⁱⁱ

Het Groot dooiermos is een mooi (en bij Tespelduyn heel bekend) voorbeeld.

Je komt het namelijk tegen op de netten, ijzeren palen, brugonderdelen en op veel takken en boomstammen. Met het blote oog is het al goed herkenbaar, maar als je door een loepje kijkt zie steeds meer details. Zoals hier boven.

Korstmossen komen in allerlei kleuren voor en ze hebben steeds andere vormen. De combinatie van vorm en kleur is kenmerkend voor het soort. Ook hiervan laten we enkele voorbeelden zien.

Grove geelkorst

Gestippeld schildmos

Grauw rijpmos

Muurschotelkorst

Melig takmos

Gewoon purperschaaltje

Agaat Mesman en Maud van der Veen

De foto's zijn van Co en Agaat Mesman, Adrie van Dam en Jan en Riek Bischoff Tulleken.

ⁱ Basisgids Mossen van Klaas van Dort, Bas van Gennip en Deirdre de Bruyn, KNNV uitgeverij

ⁱⁱ Basisgids Korstmossen van Arie van den Bremer en Leo Spier, KNNV uitgeverij